

vt rerum ad vitam degendam necessaria-
rum copiis per se abundant, nihilque fo-
ris requirant. Itaque quibus hoc non est,
eis inter ipsos non est ius ciuile, sed ius
quoddam, & ex illius similitudine sic ap-
pellatum. Communis enim iure vtuntur ij,
quibus & lex inter ipsos cōmunis est. Lex
autem eorum communis est, quorum &
iniustitia est. Iudicium enim, iuris & iniu-
stia discipatio est. Inter quos autem iniu-
sticia locum habet, inter hos & iniuria fa-
ciendæ locus esse potest. Quibus autē in-
ter ipsos iniuria faciendæ locus est, non
continud in iis omnibus iniustitia repe-
ritur. Est autem iniuriā facere, corū, quæ
absolutē bona sunt: sibi plus tribuere, mi-
nūsq; eorum, quæ absolutē mala. Itaque
hominem non finimus imperare, sed legē
aut rationem, quia hoc ille sibi facere cō-
suevit, sitq; tyrannus. Est autem is, qui
præst, iuris custos. Quod si iuris, ergo &
æqualitatis. Iam verō quoniam si quis iu-
stus sit, nihilo plus ad eum boni, quā ad
ceteros, videtur peruenisse (non enim eo-
rum, quæ absolutē bona sunt, plus sibi,
quā aliis, tribuit, nisi ex proportione
quadam ei debeat) idcirco alteri labo-
rat: & ob hanc causam bonū alienū dicit
esse iusticiam, quemadmodū & antē dictū
est. Danda igitur ei merces aliqua est. Hęc
autē est honor & decus. Qui verō his con-
tenti non sunt, hi sunt tyranni. Ius autem
vel domini in seruos, vel patris in liberos,
non est idem, atque hæc, sed tamē simile.
Neque enim cuiquam in sua iniustitiæ lo-
cus esse potest absolutē. Atqui possessio,
seu mancipiū, & liberi vsque eō dum par-
ui sint, neque à patre seiuñcti, partis instar
sunt. Seipsū autem nemo damno afficit
cōsultō. Non est igitur cuiquā in seipsū
iniustitia locus. Ex quo efficitur, neq; iniu-
ria, neque iuri ciuili locū esse. Lege enim
ius constare, in iisq; locum habere, apud
quos legem esse communem patitur na-
tura, dicebamus. Hos autē esse docuimus,
quibus est inter ipsos imperandi & paren-
di æqualitas. Itaque inter virum & vxorē,
magis quā inter patrem & liberos, do-
minum & seruum, iuris est communitas.
Hoc enim ius est ad tuendam rē familia-
zem pertinens: quod aliud est à ciuili.

CAPVT V.

Ius ciuile autē aliud naturale est, aliud legitimū. Naturale, quod vbique gentium
idē valet, nō quia ita vel decretū sit, vel non decretum. Legitimū autem, quod ab
initio, hoc, an illo modo fiat, nihil refert: cū constitutū fuerit verō, tunc demum re-
fert: quale est illud, mīna captiuum redimere: aut illud, capram Ioui immolare, non
oueis: præterea leges omnes, quas de rebus singularibus ferunt, vt Brasida sacra
facere: & quæcunque à populis scita & decreta sunt. Existimant autem nonnulli,

iura

A ὡς ὅσοις μὴ ὅτι τῆτο, ἢ ἔστι τοῦ τοῖς ποσὸς ὁμῶ-
λήλοισ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἀλλὰ τὸ δίκαιον
καὶ κατ' ὁμοίωσιν ἔστι γὰρ δίκαιον, ἐν οἷς καὶ
νόμος ποσὸς αὐτοῦ τὸ νόμος δ', ἐν οἷς ἀδικία
ἢ γὰρ δίκαιος καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐν
οἷς δ' ἀδικία, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐν τοῖς οἷς ἐν
οἷς ὃ τὸ ἀδικεῖν, οὐ πάντων ἀδικία τῶτο δ' ἔ-
στι, τὸ πλέον αὐτῶ νόμειν τῶ ἀπλῶς ἀγαθόν·
ἐλαπίον ὃ, τ' ἀπλῶς κακῶν. διὸ ἐν ἐν ἑαυτῶ ἀ-
ρχὴν αὐθραπον, ἀλλὰ τὸν λόγον· ὅτι ἐαυτῶ τῶτο
ποιεῖ, καὶ γίνεται τύραννος. ἔστι ὃ ἀρχὴν, φύ-
λαξ τῶ δίκαιον· εἰ ὃ τῶ δίκαιον, καὶ τῶ ἴσῳ.
ἔπει δ' οὐδὲν αὐτῶ πλέον ἐστὶ δουλιεῖ, ἔπ-
καρ δίκαιος· οὐ γὰρ νόμει πλέον τῶ ἀπλῶς ἀ-
γαθοῦ αὐτῶ, εἰ μὴ ποσὸς αὐτὸν ἀδύορον δέξ-
διὸ ἐτέρω ποιεῖ, καὶ δια τῶτο δέξ διγύρορον εἰ-
νά φασιν ἀγαθὸν τῶ δίκαιου σὺν ἑαυτῶ, καὶ δά-
καρ ἐλέγχει καὶ ποσῶτερον. μισθὸς πρὸς ἀγαθὸν
C τῶτο ὃ, πρὸ καὶ γὰρ ὅσοις ὅσοις ὃ μὴ ἔχου-
νά ταῦτα, οὐ τῶ γίνονται τύραννοι. τὸ ὃ δε-
σποτικὸν, δίκαιον καὶ τὸ πολιτικὸν, ἔσται τὸ τέ-
ταται, ἀλλ' ὁμοίον· οὐ γὰρ ὅτι ἀδικία ποσὸς τῶ
αὐτῶ ἀπλῶς. τὸ ὃ κτήμα καὶ τὸ τέκνον, ὅσοι αὐ-
τῶ πηλικόν, καὶ μὴ χωρὶς ὅτι, ὅσοι μέγρος αὐτῶ.
αὐτὸν δ' οὐδέτις ποσῶμεται βλαπτειν· διὸ
ἐν ἑαυτῶ ἀδικία ποσὸς αὐτὸν· οὐ δ' ἀγαθὸν
D οὐδ' δίκαιον τὸ πολιτικὸν· καὶ νόμος γὰρ μὴ, καὶ
ἐν οἷς ἔπιφύκει ἐστὶ νόμος· οὐ τῶ δ' ἵσαν. οἷς
ὑπάρχει ἴσότης τῶ ἀρχὴν καὶ ἀρχεται· διὸ μάλ-
λον ποσὸς γυναικῶν δέξ δίκαιον, ἢ ποσὸς τένα καὶ
κτῆματα· τῶτο γὰρ ὅτι τὸ οικονομικὸν δίκαιον·
ἔτερον δέ ὅτι καὶ τῶτο τῶ πολιτικῶ.

Κεφθόμον ε.

Tοῦ ὃ πολιτικῶ δίκαιον, τὸ μὴ φησι-
E κὸν ὅτι τὸ ὃ νομικόν. φησικὸν μὴ, τὸ
πανταχοῦ τῶ αὐτῶ ἔχον δίκαιον, καὶ οὐ
τῶ δέξιν ἢ μὴ νομικὸν δέ, ὅ ἐξ ἀρχῆς μὴ οὐ-
δὲν διαφέρει οὐτῶς ἢ δίκαιος· ὅταν δέ δῶν-
ται, διαφέρει, οἷον τὸ μναξ λυθῶδεται, ἢ
τὸ αἶγα δύνειν, ἀλλὰ μὴ δύο ἀρέβητα. ἔπ,
ὅσα ὅπτι τῶ καὶ ἔχεται νομοδε τῶσιν· ὅτι, τῶ
δύνειν Βρασιδα, καὶ τὰ ψηφισματῶσιν. δικα